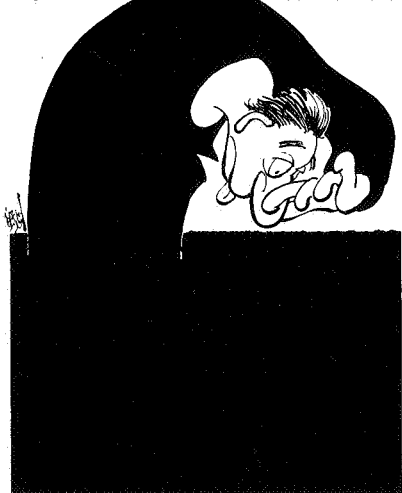

STRIJD VOOR SCHOON WATER IN OOST-GRONINGEN GAAT VERDER

Henk Hazelhorst

MET DE NEUS OP DE FEITEN

Van de vier nog in werking zijnde aardappelmeelfabrieken van AVEBE loost er nog 1 ongezuiverd afvalwater, de lokatie 'WTM' in Ter Apelkanaal. Dit afvalwater stroomt via de Oostgroninger kanalen in de Dollard. Onderweg treden in het zuurstofloze water rottingsprocessen op waardoor een groot deel van de Oostgroninger bevolking tijdens de campagne in een rotte-eierengeur leeft. In de Dollard onstaat ook zuurstofloosheid waardoor dit natuurgebied ernstig aangetast wordt. Afpraak tussen de overheid en AVEBE was dat WTM in 1986 schoon zou zijn.

De STUVA is een adviesorgaan voor de overheid, de Stuurgroep Veenkoloniaal Afvalwater, en bestaat uit ambtenaren van diverse ministeries, de provincies Groningen, Drente en Overijssel en AVEBE af-

gevaardigden. De STUVA bracht onlangs advies uit aan de minister van Landbouw en Visserij over WTM. Ze onderzocht drie tussenoplossingen. Een definitieve oplossing is vooreerst onmogelijk omdat deze duur is en AVEBE op de rand van de financiële afgrond wankelt. Daarnaast is het een publiek geheim dat een definitieve oplossing met de door AVEBE gebruikte CSM anaerobe reaktor vooralsnog technisch niet kan. De vergelijkbare reaktor in Foxhol heeft nog steeds 'probleempjes'. Daarbij speelt de onzekerheid over de toekomst van WTM. Er is een tijd met de gedachte gespeeld WTM te sluiten. Ook zijn er plannen voor de productie van tarwezetmeel en hydrolysaat (door enzymen afgebroken zetmeel, geschikt als voedingsbodem in allerlei biotechnologische industrieën). De STUVA noemt alleen de eerste (financiële) reden. Toch speelden zeker ook de andere twee mee bij de keuze voor een tussenoplossing. De drie door de STUVA onderzochte alternatieven zijn:

- 1 Een persleiding naar de Dollard. Milieuhygiënisch is dit slechts een verplaatsing van het probleem. Bovendien stuit dit plan op juridische en internationaal politieke problemen.
- 2 De plaatsing van een grote anaerobe reaktor met nazuivering op de (al bestaande) vloeivelden. Ook hiervoor zegt AVEBE het geld niet te hebben. Daarbij speelt ook bij deze tussenoplossing hetzelfde technologische probleem als bij een definitieve oplossing.
- 3 Plaatsing van een kleinere reaktor. Een kleinere anaerobe reaktor werkt beter dan een grotere. Door een tussenopslag van het water werkt deze het hele jaar. Daarna vindt een nazuivering plaats op de vloeivelden. Deze variant kost slechts f 20 miljoen.

De varianten 2 en 3 hebben het voordeel, zo zegt de STUVA, dat ze passen in 'mogelijke

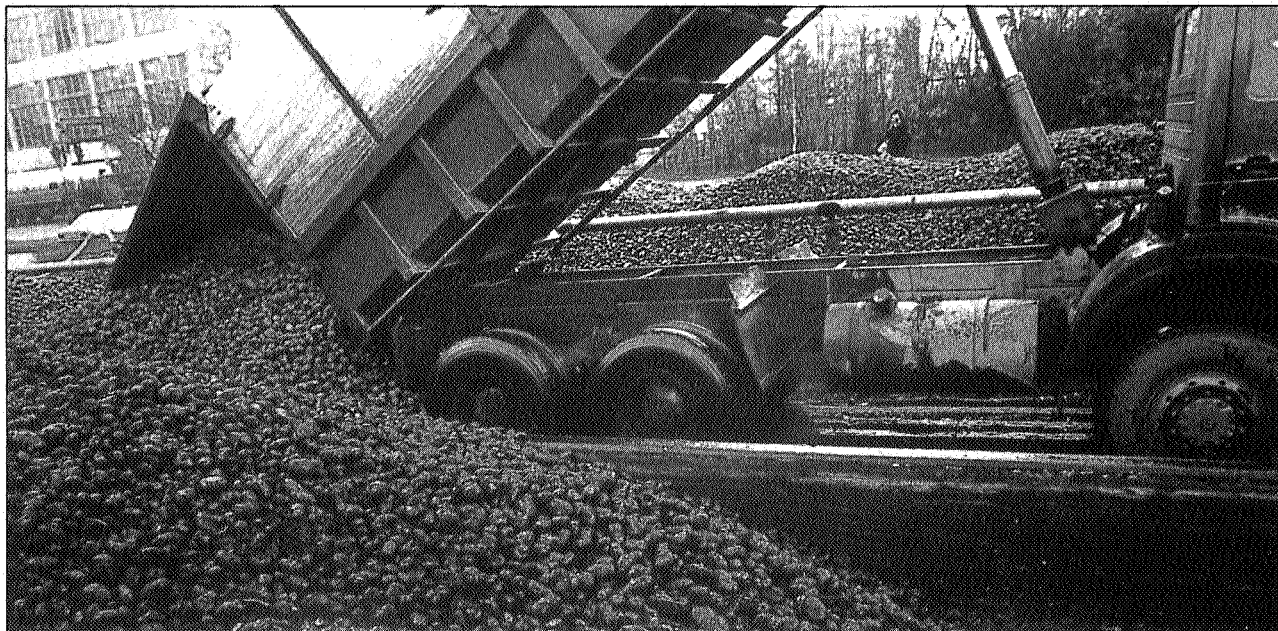
ontwikkelingen in de productiesfeer bij AVEBE, welke kunnen leiden tot een geringer aanbod van afvalwater in de toekomst'. Hiermee wordt duidelijk de eventuele productie van hydrolysaat en mogelijk tarwezetmeel bedoeld.

Aanpassing vloeivelden

Terwijl de STUVA bezig was met het bestuderen van de problematiek was ook een andere 'klub' bezig met zo'n studie. Twee milieuorganisaties (de Werkgroep Eemsmond en de Milieufederatie Groningen), een boerenorganisatie (Werkgroep Veenkoloniën) en de Centrale Ondernemingsraad van AVEBE startten een overleggroep. Het doel werd bepaald, het vinden van 'een optimale oplossing voor de zuiveringsproblematiek van AVEBE tegen minimale kosten, uitgaande van maximale werkgelegenheid binnen AVEBE'. Een persleiding werd om zowel milieuhygiënische als bedrijfseconomische redenen afgewezen.

De aandacht ging al gauw in de richting van aanpassing van de vloeivelden. De bestaande vloeivelden bij WTM zijn erg groot, 350 ha. Als ze aan de moderne eisen aangepast zouden kunnen worden zou dit een goedkope oplossing zijn, al dan niet in combinatie met andere zuiveringsmethoden en beluchting. Met name in Duitsland zijn hiermee goede resultaten geboekt. Door een uitgekende inrichting kan stank vermeden worden. Deze manier van zuiveren staat bekend als de bio-ijverttechnologie. Deze gerichte aandacht werd versterkt door het uitlekken van een intern AVEBE-rapport dat ook gebruik wilde maken van de vloeivelden, het zgn. zeven miljoenenplan. Dit rapport was weliswaar te optimistisch, maar niet belachelijk zoals de AVEBE-direktie het wilde voorstellen.

Er werd binnen de overleggroep ingezien dat een definitieve oplossing in één keer onmogelijk was, om technologische en financiële redenen, maar ook vanwege de onzekerheid over de toekomst van WTM. De overleg-

Aardappelopslag

groep heeft de STUVA geadviseerd een tussenoplossing te zoeken waarbij gebruik zou worden gemaakt van de bestaande vloeivelden, die aan de moderne eisen zouden moeten worden aangepast. Helaas was dit te laat om mee te nemen in het uiteindelijke STUVA-rapport.

Met het STUVA-advies kan de overleggroep leven. De essentie is immers een tussenoplossing, die beschouwd kan worden als het begin van een uiteindelijke oplossing. Geen weggegooid geld dus, in tegenstelling tot een persleiding.

Maar er zijn ook genoeg kritische kanttekeningen te maken:

- De berekende kosten en het zuiverings-

rendement (90 %) kunnen gekwalificeerd worden als natte vingerwerk. Het STUVA-verslag toont duidelijk tekenen van haast.

- Gepresenteerd wordt de eerste fase van een totale zuiveringsoperatie. Er wordt geen enkele indicatie gegeven waaruit de volgende fasen moeten bestaan.
- Weliswaar is de verwachting dat de stank in de kanalen voorbij is (als het rendement van 90 % gehaald wordt) maar in de buurt van de fabriek blijft het stinken. Gelukkig is dit een dun bevolkt gebied. Maar je zult er maar wonen!
- Als het werkt zijn de kanalen stankvrij, maar zeker niet schoon. Waarschijnlijk zullen ze nog pikzwart zijn.

De overleggroep kwam dan ook tot de conclusie dat het plan akseptabel is mits:

- Er financiële garanties komen voor een totale zuivering over enkele jaren.
- Voortvarend onderzoek naar een uiteindelijke oplossing gegarandeerd wordt.
- Als de stank mocht tegenvallen de mogelijkheid aanwezig moet zijn onmiddellijk noodmaatregelen te nemen. Technisch is dit mogelijk.

De politiek lijkt het STUVA-advies geaksepteerd te hebben. De verontreinigingssituatie wordt dus beter. De akties moeten nu gericht worden op een uiteindelijke totale zuivering. Deze strijd is al begonnen. De strijd voor schone kanalen gaat verder!